UUTISET

Jos joku haluaa muuttaa ikärakenteen painoarvoa, voitto voi valua vallan muualle, jos raha pitää ottaa vaikka sairastavuudesta. **SELVITYSMIES ARNO MIETTINEN, VALTIOVARAINMINISTERIÖ**

Hallitus nielee kakistellen kuntien uudet valtionosuudet

Uudistus on ollut etenkin SDP:lle vaikea pala, mutta maksumuutosten nieleminen näyttää onnistuvan.

Valtionosuusuudistus on ollut hallitukselle hankala rasti.

MT:n tietojen mukaan uudistusta on puoltanut vahvimmin kokoomus, vaikka esimerkiksi **Petteri Orpolle** on täytynyt tehdä tiukkaa hyväksyä Turun seudun menetykset.

Porilainen opetusministeri **Krista Kiuru** (sd.) vastusti Satakunnan leikkauksia ja RKP:ta on hiertänyt kaksikielisyyden tukeminen, kun muutama Pohjanmaan kunta on yksikielisesti ruotsinkielisiä. Myös voimalaitoskuntien kiinteistöveromenetykset voivat närästää joitakuita.

Hallitus on periaatteessa laskelmat hyväksynyt, eikä lähtene peukaloimaan pakettia kehysriihessä reilun viikon kuluttua.

Uudistus on liian vaikea, jotta sillä osattaisiin tehdä politiikkaa.

”Tämä on kuin shakkia. Jos joku haluaa muuttaa ikärakenteen painoarvoa, voitto voi valua vallan muualle, jos raha pitää ottaa vaikka sairastavuudesta”, sanoo laskelmia kaksi vuotta tehnyt selvitysmies **Arno Miettinen**.

Hän jopa erosi hetkeksi hankalasta tehtävästään helmikuussa. Julkisuudessa syyksi mainittiin Kiuru.

Sairas tuo lisää rahaa

Valtionosuudet uudistetaan, jotta valtion raha tasaisi kuntien todellisia kuluja.

Esimerkiksi yläästeikäisten, maahanmuuttajien ja sairaiden kulut on nyt otettu huonosti huomioon.

Jatkossa rahaa menettävät kunnat, joissa on muita terveempää iäkästä väestöä. Voittajia ovat ne, joissa on paljon nuoria, sairaita, vieraskielisiä ja työpaikkoja.

Selvitysmies sanoo pitäytyneensä tiukasti faktoissa. Lopputuloksessa heijastuu silti myös politiikka: Miettinen esitti sairastavuuden painoarvoksi THL:n 25 prosenttia, mutta ministerit alensivat sen 24 prosenttiin.

Lausunnot läpi vauhdilla

Uudistuksen lausuntokierros päättyy 4. huhtikuuta. Hallitus käy lausunnot pikaisesti läpi ja tekee lakiesityksen, mutta ei ehdi muuttaa juuri mitään, jos haluaa lain voimaan 2015.

”Tämä on ota tai jätä -paketti. Näillä näkymin se otetaan, koska ei ole vaihtoehtoja”, eräs asiaa seurannut sanoo.

Tammikuussa kaksi kolmasosaa kunnista kommentoi työtä, ja valtaosa hyväksyi uudistuksen perusteet, vaikka lopputulos kirpaisikin. Jaettavan kakun koko pysyi noin yhdeksässä miljardissa eurossa.

Uusi hallitus, uusi linja?

Häviäjiä ovat useimmin maaseudun pienet kunnat ja voittajia kaupungit. Menettäjiä on 190, voittajia 110.

”Voi tietenkin kysyä, onko oikein, että menettäjät ovat saaneet vuosikausia ’liikaa’. Monen mielestä tässä korjataan kohtuuttomuuksia”, Miettinen huomauttaa.

Arvostelua ei ole kuulunut järjestelmästä, vaan ikäryhmien, sairastavuuden, vieraskielisyyden ja työpaikkaomavaraisuuden painotuksista.

”Ne ovat poliittisia päätöksiä, ja seuraava hallitus voi muuttaa niitä”, Miettinen vastaa.

Kuntaliiton mukaan on ongelmallista, että uudistus ja valtionosuuksien muutkin leikkaukset tulevat yhtä aikaa. Se odottaakin perustuslakivaliokunnan lausuntoa kuntien menetyksistä. Jos kuntien tehtäviä ei vähennetä, ne tarvitsevat enemmän omaa rahaa.

Veroprosentti on kuitenkin pienissä kunnissa jo korkea ja oppositiopuolue keskusta on laskenut, että korotuspainetta on yli kaksi prosenttiyksikköä yli puolessa kunnista.

Uudistukselle on tulossa siirtymäaika ja Miettinen tarkistaisi kuntien ja valtion kustannusjaon joka vuosi vuodesta 2016.

Muutoksia voivat aiheuttaa esimerkiksi kuntien tehtävät, kansantaudit, sote-uudistus, sukupuoli tai oikeus valita terveyskeskus.

Ongelmaksi jää yhä toisen asteen koulutus.

Opetusministeriö halusi jatkaa omaa valtionosuusjärjestelmäänsä, eikä suostunut yhden putken malliin.

Miettinen ei vetänyt ainakaan kotiinpäin: hän on johtanut Raumaa, syntynyt Taipalsaarella, asuu Salossa ja on asunut Turussa.

”Ne kaikki menettävät”, hän sanoo.

EIJA MANSIKKAMÄKI

Ehdotettujen uusien valtionosuuksien vaikutukset

12 eniten häviävää kuntaa

Kunta	Muutos, euroa/asukas	Uusi valtionosuus, euroa/as.
Merikarvia	–638	3 266
Pelkosenniemi	–614	3 965
Eurajoki	–567	1 195
Kivijärvi	–565	4 258
Luhanka	–560	4 003
Rautavaara	–532	4 427
Utajärvi	–530	3 651
Kinnula	–507	3 761
Kemijärvi	–495	2 870
Tervola	–463	3 219
Pudasjärvi	–462	4 070
Rautjärvi	–451	3 029

12 eniten voittavaa kuntaa

Kunta	Muutos, euroa/asukas	Uusi valtionosuus, euroa/as.
Evijärvi	+323	3 400
Utsjoki	+298	5 509
Raahe	+281	2 229
Kittilä	+258	3 566
Kotka	+248	2 044
Siikajoki	+243	3 435
Iisalmi	+228	2 307
Juva	+209	3 215
Juankoski	+199	3 056
Vieremä	+198	3 021
Tohmajärvi	+193	3 306
Nivala	+186	3 253

12 suurinta kaupunkia

Kaupunki	Muutos, euroa/asukas	Uusi valtionosuus, euroa/as.
Kuopio	+138	1 653
Vantaa	+130	790
Joensuu	+111	1 903
Oulu	+68	1 389
Helsinki	+66	527
Jyväskylä	+64	1 401
Espoo	+43	283
Lahti	+31	1 563
Kouvola	–25	1 738
Tampere	–40	1 053
Turku	–156	1 186
Pori	–190	1 586

Lähde: VM ia VTV/FT

Ehdotetun uuden valtionosuuslaskennan vaikutukset kuntien valtionosuuksiin

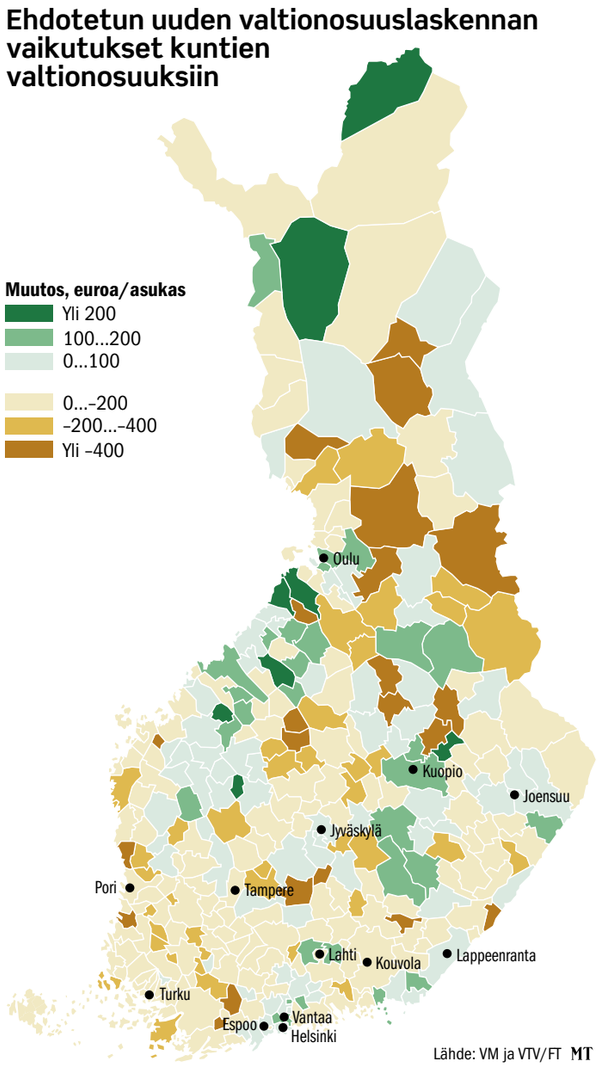

Lähde: VM ja VTV/FT MT

Kuntaliiton mielestä on ongelmallista, että uudistus ja valtionosuuksien leikkaukset tulevat yhtä aikaa.

KOMMENTTI

Rahapula vie liitoksiin

Jos sosiaali- ja terveysuudistuksessa (sote) kävisi niin, että palvelut säilyisivät viiden yliopistosairaalan ja tavallisten kuntien hoidossa, hallituksen paineet saada aikaan vahvoja peruskuntia ja kuntaliitoksia voisivat ehkä pienetä.

Valtionosuusuudistus vaikuttaa päinvastoin. Se leikkaa pienten maalaiskuntien tuloja, lisää painetta veronkorotuksiin, tekee köyhistä vielä köyhempiä ja lopulta kriisikuntia.

Minimihallinnon ja korkean veroprosentin kunta ei nimittäin voi säästää juuri mistään.

Kriisikuntia taas on jatkossa aiempaa helpompaa yhdistää, sillä uuteen kuntalakiin on tulossa tiukennus alijäämien kattamiseen.

Kattamisen pitää tapahtua myös käytännössä, ei enää vain suunnitelmissa.

Kukaan poliitikko tai virkamies ei tietenkään myönnä, että valtionosuusuudistuksen tavoitteena olisivat kuntaliitokset. Eivät ehkä olekaan, mutta valitut painotusperusteet vievät vääjäämättä siihen suuntaan.

EIJA MANSIKKAMÄKI

PÄIVÄN KYSYMYS

Varhainen kevät on saanut lepän kukkimaan.

Mistä saa tietoa siitepölystä?

Siitepölykausi alkoi tänä vuonna ennätyksellisen aikaisin ja Turun yliopiston aerobiologian yksikkö antoi ensimmäisen siitepölytiedotteensa jo helmikuun puolivälissä. **Mistä siitepölystä saa tietoa, allergianeuvoja Anne Vuorenmaa Allergia- ja astmaliitosta?**

Turun yliopisto antaa siitepölytiedotteet kotimaan tilanteesta. Ajankohtaisen tiedotteen voi katsoa *www.siitepoly.fi* -sivuilta ja siitä kerrotaan myös säätiedotusten yhteydessä. Euroopan tilanteesta saa laajemmin tietoa ja ennusteita polleninfo.org -sivustolta.

Millainen siitepölytilanne on nyt?

Leppä ja pähkinäpensas kukkivat. Koivuallergisten kannattaa viimeistään nyt aloittaa lääkitys, koska aika moni koivuallergisista saa oireita jo lepästä. On arvioitu, että Saksassa koivu alkaa kukkia kahden viikon kuluessa ja sieltä siitepölyä tulee kaukokulkeumana.

Tänä keväänä koivu kukkii norkkolaskentojen perusteella enemmän kuin viime keväänä, mutta vähemmän kuin edellisenä.

Kuinka moni suomalainen kärsii siitepölyallergiasta?

20 prosenttia, kun otetaan huomioon kaikki siitepölyallergiat. 15 prosenttia suomalaisista on allergisia koivun siitepölylle.

MAIKKI KULMALA

www.siitepoly.fi
www.polleninfo.org